

3279TL

A

DE
DOMENYS HIFKE,
MAR FOLLEN TE LIGT ACHTE,
in het
Hollandsch overgebracht
EN MET EENE
VOORREDE
VERMEERDERD
door
B. W. SCHULTETUS AÑEE.

~~Ph 4304~~

TL

~~2444~~ 32792

7

PROV. BIBL. FRIESLAND

0295 6515

De

DOMENYS HIFKE.

DE
DOMENYS HIFKE, MAR FOL-
LEN TE LIGHT ACHE,

IN HET
HOLLANDSCH OVERGEBRACHT

EN MET EENE
VOORREDE

VERMEERDERD
DOOR
B. W. SCHULTETUS ÆNEE.

Wie is wijs ende verstandig onder u?
die bewijse uit [sijnen] goeden wandel
sijne werken in sachtmoedige wijsheyt.
Maer indien gij bitteren nijt ende twist-
gierigheyt hebt in uw herte, soo en
roemt ende en liegt niet tegen de waer-
heyt.

Jacobus III. vs. 13 en 14.

VOOR REKENING VAN DEN VERTALER.

—————
Pb 4304.

Alom te bekomen

1841.

3279^{an}

Geene exemplaren worden voor echt erkend,
dan die door den Vertaler zijn geteekend

Freez

DEN LEZER HEIL!

Ik twijfel geen oogenblik, of velen zullen zich aan deze vertaling ergeren en mijne onderneming uit de hoogte veroordeelen; maar het zullen, hier aan twijfel ik evenmin, er ook zielen naar zijn; zoo als Domine's met een schurf geweten, domine's vrienden, dien het voor de oogen schemert en twist-stokers, die gaarne op troebel water visschen. Ik bekommer my om zulk volkje niet, volg mijn' eigen wijze van zien en ga mijn' eigen gang. Daar nu het werkje: *De domenys hifke enz.*, wat kwaad bloed het ook by velen gezet heeft, wegens doel en strekking algemeen verdient gelezen te worden, (*) en het Friesch, waarin het geschreven is, slechts door weinigen verstaan wordt, heb ik het een eenvoudighollandsch manteltjen omgehangen, onverschillig wat Jan, Piet of Klaas er van zeggen zal. Zou de Doctor wijs genoeg wezen om los te loopen, die, by eene galhistorie, uit vrees van walging by den patient op te wekken, de Ipecacuanha of den Tartarus Emeticus niet zou durven voorschrijven, en waarom zou men dan aan gal-ligen naar de ziel, uit vrees voor verbittering des gemoeds niet een noodwendig middel durven toedienen?

Intusschen is het middel, dat hier aangewend wordt, schoon niet aangenaam, toch ook zoo leelijk niet, als velen voorgeven. Zy kunnen, of liever, zy willen niet innemen, en daarom druischen zy tegen de aanwending aan, als of hun een gift drank wierd toegereikt. Torenblazers op de wallen van

(*) Er zijn, die den toon van dit geschrift te scherp vinden; maar dezen bedenken, dat verouderde kwalen krachtige geneesmiddelen vorderen, en dat zachte Geneesmeesters stinkende wonden maken.

Sion, die in hunne hooge verbeelding van zich zelven, dadelijk op de toon getrapt zijn, zullen hierby een gezicht zetten, als of ze eene ondragelijke pijn in den mond hadden, terwijl hunne laffe aanhangers zich voor hen in de bresse zullen stellen; — zy, daar en tegen, die meer zien op een puntig verstand, dan op een puntigen hoed, en zich niet by den neus laten ophalen, zullen er Ja en Amen opzeggen; hieraan twijfel ik niet.

Ik weet wel, dat vele Domine's, door hoogmoed als een kikvorsch opgeblazen, de aanwijzing hunner scheeve gangen en misspassen eene aanranding van hunnen stand noemen, juist geschikt, om hun dat vertronwen en die achting te ontnemen, welke zy, gelijk Ds. MEBIUS, in de voorrede eener onlangs uitgegevene preek over Jak. 3 v. 17 en 18 zegt, zoo zeer behoeven, om met vrucht op hunne gemeente te werken. Zulke windmakers en koolverkoopers moesten leeren, vertrouwen te verdienen, in plaats van het, tegen recht en rede, te eischen en door verdiensten hunnen stand eere aan te doen, in plaats van daaraan eere te ontleenen, en hunne vervloekte streken onder den dekmantel der pastorale waardigheid te verbergen. Wie heeft zulke hansen geroepen, om ons te blinddoeken, en, als waren ze van den deftigsten adel, ons, als mindere wezens, naar hunne pijpen te leeren dansen? Moeten de leeken alles voor echte munt aannemen, wat, door Domine vervalscht, hun in de hand gestopt wordt? Moet de gemeente voor waarheid houden, wat haar door Domine wordt voorgepreekt; moet zy voor goed en recht erkennen, wat Domine doet? Indien dit zoo is, dan zijn Roomschen en Separatisten ons veel vooruit, die meestal blindelings in hunne Priesters en Domine's (*) vertrouwen stellen, al ware het ook, dat een schootsvel hun oneindig beter zou passen dan een preekcostuum.

Neen, gy Heeren Domine's, die er zoo over denkt, die vlieger gaat niet op: gy moogt den eenvoudigen nog zoo iets op den mouw kunnen spelden; de verstandigen onder ons weten wel beter, en voelen zich gedrongen, U, die zy moesten kunnen hoogschatten, op den rug aantezien. Men moest U,

(*) Zulk een separatistisch Dominetje verlangde onlangs, bij eene begrafenis, dat elk zou zwijgen, en dat men hem alleen zou laten spreken.

toch, alleen omdat gy geordend (*) zijt, zonder er op te letten, of gy het al of niet verdient, met den hoed in de hand naderen; U op de hoogste plaats zetten; U het eerste en beste toevoegen en Mijnheer, spelen voor en na; — dat waar U een veer in den broek gestoken; dan zou men U eerst recht in de bladeren zien. U fix onder de oogen te zien en de tanden te laten kijken is eene misdaad, die gy, zoo het in uwe macht was, met den banblixem zoudt straffen. Gy kent U zelven te wel, dan dat gy anderen vrijheid zoudt geven, over uwe personen een vrijmoedig oordeel te vellen. Daar gy nu altijd ontzien wilt worden, vliegt gy, gelijk ik meermalen ondervond, in vuur en vlam, wanneer men uwe ingebeelde waardigheid niet telt en U den mantel veegt. Is de verbittering, die gy aan den dag legt over 't *Domenys Hifke* geen bewijs, voor hetgeen ik zeg? Meet gy zelven de schande niet uit by de el, die U slechts by duimen toegerekend was? Wien hebt gy daar meê meer dan U zelven? *Waarachtig* gy maakt het er naar, dat men om uwe kleingeestigheid lagchen, of U om uw bespottelijk aanmatigen verachten moet. Waardige predikanten hebben my verzekerd, dat zy niet alleen niets tegen de uitgave van dit werkje hadden; maar er wegens den fixen toon die er in heerscht, hoog meê liepen. Maar gy toont, dat de schoen U past; anders hadt gy dien niet aangetrokken, gy ziet U nu in uwe ware gedaante voorgesteld, dit is U onverdragelijk, en daarom schelt de eene onder U op den Auteur, als of hy geen turf hoog is; een ander vloekt hem uit als een scheurmaker en eerroover, een derde noemt hem, met de hielen op den grond stampende en den kop schuddende, den Antichrist; een vierde geeft zijn overkropt gevoel lucht in eene preek over de wijsheid die van boven is, en geeft die daarna uit.

Ds. MEBIUS, predikant alhier, voelde, zoo als hy in de voorrede der straks gemelde preek zegt, zich opgewekt, om hetgeen der bevordering van de zaak van Christus hinderlijk was, wederstand te bieden. Ik zou er echter liever naar toe willen, dat hy meer voor zich zelven is te velde getrokken dan

(*) En wat beteekent die ordening L? Een man, voor wien de meeste Domine's niet eens naar den driekant willen wijzen, zei my eens: weet gy hoe ik over die ordening denk, Doctor? . . . Het is een patent om te smokkelen.

voor zijnen Heer, en, in plaats van voor zijne gemeente te spreken, vooral voor twee personen het woord gevoerd heeft, namelijk voor zich zelven en den door hem vermoeden Auteur; — voor zich zelven, om zijne gal ongehinderd uit te braken, voor den Auteur, om hem zijne verbittering te doen gevoelen. Van onderscheidene personen (zelf kom ik zelden by den man ter kerk,) is my althans verzekerd, dat de toon, waarop hy sprak, niet zoo zacht was geweest, als de text deed verwachten, en dat de krachtigste woorden, zoo als *aardsch*, *natuurlijk*, *duivelsch*, met zeer veel nadruk uitgebazuind waren. Nu heer *MEBIUS*! wanneer de vrees, dat menschen hierdoor schade zouden lijden aan hanne zielen, gelijk gy in uwe voorrede zegt, u de wapenen tegen den Antichrist heeft doen aangrijpen, dan kan men het u nog zoo wat vergeven, daar gy, als dan, hoewel ik het laf van u noem, toch ter goeder trouw party getrokken hebt, maar zoo de zucht om u te wreken, en uwe zaak, benevens die van uwe Collega's (want gy neemt het toch zoo gaarne en zoo rechtbroederlijk voor elkanderen op,) te rechtvaardigen, u in het harnas gejaagd heeft, dan hebt gy de plaats, waar gy vocht, en het wapen, waarmede gy schermde, beide ontheilgd, en gy verdient maar neen! ik zeg voor dit pas niet meer, uit vrees van te bitter te zullen worden, en daarom: punctum.

Nu nog een woord over mijne vertaling en over de Recensenten. Elk, die de Friesche taal verstaat, en niet door eene pylakensche bril ziet, zal my toestemmen, dat vele woorden en zegswijzen, wegens het naïve en eigenaardige niet zijn over te brengen, zonder veel van hunne kracht en beteekenis te verliezen. Dat dus ook dit werkje door de vertolking veel verloren heeft, vooral daar ik my eene schier woordelijke navolging heb voorgesteld, zal zelfs, by eene vluchtige vergelijking, dadelijk in 't oog vallen. Het versje *Domine's euvel* heb ik door eene andere hand laten overbrengen. Dit een en ander in aanmerking genomen, begrijp ik licht, dat deze onderneming weinig lof zal wegdragen; maar veeleer eene ongenadige sententie te wachten heeft. Ik heb echter den lof en de berisping, zoo als die boekenmakers veelal door het gemeen wordt toegemeten, te ellendig nietig leeren kennen, om voor een compliment van die soort den hoed

te lichten of om een tik op den vinger een zuur gezicht te zetten. Maar zegt gy, veellicht Lezer! bekommert gy u dan ook om de Recensenten niet? Wel neen; denkt gy, dat het in mijne bovenste verdieping niet pluis is. Wie weet niet, dat velen van hen, zoo uit bitterheid, partygeest en vooroordeel, als om den schranderen bol uit te hangen, te dikwijls een onrechtvaardig vonnis vellen, of met nietig muggenziften en kleingeestig vitten hunne Recensien vullen? Denkt gy dat ik te scherp uitval op deze Lettertirannen? Ik geloof het niet; en wellicht zijt gy het met my eens, wanneer ik, tot staving van mijn gevoelen, uit vele gevallen, slechts het volgende zal bygebracht hebben. Voor eenigen tijd viel my eene zoogenaamde Recensie in het oog van een werk; getiteld: Bybelsche Tafereelen in proza en poëzy door W. DE JONG JACOBSZ. Niet alleen op grond van mijn gevoelen over de hooge voortreffelijkheid dezer Tafereelen, maar ook, wegens de algemeene goedkeuring en den lof, door bevoegde beoordeelaars daaraan toegekend, had ik verwacht, dat deze Tafereelen met lof zouden zijn aangekondigd. Maar niets minder dan dat. Een recensent, die verbitterd schijnt op den Dichter (*) of een bekrompen en waanwijs letterkundig manneke is (naar de taalfout, die hy reeds in den eersten volzin van zijn armhartig geschrijf maakt, zou men tot het laatste besluiten,) heeft deze Tafereelen niet alleen ongunstig beoordeeld, en met beuzelachtige en aller bespottelijkste aanmerkingen in een hatelijk licht geplaatst, maar ook, door zijn laffen inval van zijn *iksem* (loop naar de bliksem, gy verachtelijke pijlschieter in het donker,) zijn kwaadaardigen spotlust den ruimen teugel gevierd en zijnen verachtelijken zwadder daarover uitgebraakt.

Verre dus van my, om onder nietige voorwendsels, verschooning te vragen, of door laagkruipende redenen, lof te willen bedelen, tart ik hunne vaak scheeve en partijdige uitspraken, en lach om den ellendigen waan, waardoor zy meenen, de wijsheid in pacht te hebben, gelijk ik het laffe bestaan veroordeel, dat hen de kat in het donker doet knijpen en hunnen naam verzwijgen.

Ik merk intusschen, dat mijn' voorafsprak, zoo ongemerkt, onder 't schrijven, vrij wat uitgedegen is, en ten aanzien der

(*) Misschien, omdat deze, hoewel ten onrechte door velen voor den schrijver van het *Domenys Hifke* gehouden wordt.

VI

uitgebreidheid, in geene betrekking staat tot den verhandelden text. Ik heb echter alzoo den last afgewenteld, die my reeds lang op het harte lag, zonder my om de gevolgen te bekommeren, die hieruit zullen voortvloeijen.

Ik neem dus afscheid van u Lezer! met den wensch dat gy, by uw onderzoek, uit eigene oogen zult zien, in plaats van u door anderen te laten blinddoeken; dat Recensenten zich als beschermers der letteren, en geenszins als voorstanders der domperfabriek zullen doen kennen, en dat de Domine's meer door naauwgezette en ernstige ambtsvervulling dan door het, thands zoo zeer in zwang zijnde Theologiae Doctor, meer door grondige menschen- en wereldkennis dan door een mondvul oostersch en andere geestelooze vormen der wetenschap zullen zoeken uit te munten, en dat zy in 't algemeen door leer en voorbeeld die genen toonen te zijn, voor welke zy willen gehouden worden, opdat men zich niet gedrongen gevoele, hen nog harder dan, hier geschied is, op de vingers te tikken.

B. W. SCHULTETUS AÑEE.

ST. JACOBI PAROCHIE

July 1841.

VOORBERICHT.

Ik twijfel niet, of velen zullen den kost, hier opgedischt, onaangenaam van smaak, en, wegens deszelfs stevigheid, moeilijk om te verteren vinden. Maar dezen, zullen, naar my dunkt, meestal de zoodanigen zijn, die eene beslagen' tong en een' zwakke maag hebben; of met andere woorden: Domine's, die zich in de opgehangen' afbeeldsels te huis vinden, en Domine's vrienden, die, in hunne eenvoudigheid, iederen uitval op de wachters van Sion heiligschennis achten. De Predikers, die gezond van harten zijn, zullen er geen nadeel van hebben, en wie weet, of vele leeken, die van zoetekaauw walgen en beter proeven kunnen, er zelfs niet op te gast gaan. Maar hoe het

ook wezen moge, ieder kan er van nemen, zoo veel hem lust; de maaltijd is met een goed oogmerk aangericht, en hiermede, vrienden smakelijk eten; wel moge het u bekomen.

Maar nog een enkel woord, voor gy u aan tafel zet: ik zou gaarne zien, dat de domine's, die er op uit zijn, om wat hoog gezet te worden, de eerste plaats innamen, en dat daarop de Domine's vrienden volgden; de andere gasten kunnen dan, naar verkiezing, gaan zitten. By volgende maaltijden, zoo ik die aanricht, zal ik Doctoren, Schoolonderwijzers en zulke vrienden de eerste plaatsen openlaten.

Het was op een' avond van den herfst, dat het vry hevig spookte uit het noordwesten; de ramen kletterden, en het bulderde met geweld in den schoorsteen, toen de koopman JANSEN, die wat meer gestudeerd had dan recht heen, de bejaarde chirurgyn van het dorp en de kofschipper TEWIS, die voor een paar weken had opgelegd, aan den vreedzamen haard gezeten waren, en, onder eene pijp tabak en een glas wijn, een avondgesprek met elkander hielden.

In het eerst koutten zy over weêr en wind en het nieuws van den dag, gelijk het veelal gaat, wanneer men by elkander komt, en dat eigenlijk zulk een versleten stokpaardje is als de Appische weg van Rome; maar dat niet onaardig kan dienen, om een begin te maken, vooral voor jonge vrijers, die, nog niet in 't zout bebeten, voor het

eerst, by een meisjen komen en anders niet weten, wat zy zullen zeggen.

Toen deze text over het weêr afgehandeld was, vatte kapitein TEWIS het woord, en zeide: » Maar » vrienden, die afgesletene woordenwisselingen over » wind en weêr hebben weinig om het lijf. Een » bevaren matroos zou hier over waarschijnlijk be- » ter kunnen redekavelen, dan een Professor, die » 's morgens met eene witte slaapmuts op het hoofd, » en eene lange pijp in den mond, eens even uit- » kijkt, en, op zijne wijze, geleerde observatien » over het weêr maakt. Laat ons dan liever eenige » woorden wisselen over zaken, van meer gewicht, » of die ons meer vermaken kunnen."

Maar gelijk het gemeenlijk gaat, als men er zich eens deftig toezet, om gang in het gezelschap te brengen, en het evenwel niet wil schieten, zoo ook was het hier. Het ging den drie avondredenaars nagenoeg als kleine kinderen, die een slot op den mond hebben, als men hen aanzet om by anderen iets te vertellen, of een gezangetje op te halen, en dien anders het snappertje niet stil staat; maar die roepen en razen, rellen en zingen, dat je hooren en zien vergaat. Eindelijk beet meester GILLES, zoo noemden zy den ouden chirurgyn in de wandeling, het puut er af, en zeide: » Maar daar schiet » my iets te binnen; ik heb, na den middag, on- » der de thee de boekzaal even doorgesnuffeld, » en, nadat ik in de vacante plaatsen en nieuwe » beroepingen een weinig had omgebladerd, las ik

» een levensbericht van een' ouden predikant, dat
 » my met eene bijzondere hoogachting voor dien
 » Godzaligen man vervulde. Zoo, onder het lezen,
 » viel het my in, dat Tewis, voor een jaar zes,
 » zeven, op de standplaats van dien Domine ge-
 » woond had, en dus wel het een en ander zou
 » weten te verhalen, waarvan de boekzaal zwijgt
 » en waar ik toch veel belang in stel, want ik
 » dacht, by my zelven: wel, wel, wat was dat
 » een man; dat was eerst een wachter op Sion!
 » Wanneer ik daar aan denk, dan zou ik wel wil-
 » len nederknielen op zijn graf, en uitroepen: Hoe
 » vurig zou ik wenschen, dat ik met u afgereisd
 » en met u aangeland ware."

Meester GILLES was een' vroed man; buiten de praktische kennis van zijn vak, had hy het juist niet ver gebracht. Hy bleef, gelijk het veeltijds gaat, aan de schors hangen, zonder op de pit te zien, en vergaapte zich te veel aan klatergoud. Buitengemeen hoog zag hy by de Domine's op; wanneer hem maar een ouderwetsch man ontmoette, met een rok op den rug en een driekant op het hoofd, al was het ook een rok, daar zich geen luis op vast konde hechten, en een hoed, dien een jood hem verkwanseld had, dan boog en kromde hy zich reeds van verre, alzoo hy meende, in denzelven, een' wachter Sions te ontmoeten.

Geheel anders was kapitein Tewis, die wat verder zag dan de neus lang was, maar die, tot een ander uiterste dan meester GILLES overgeslagen, geen

goed van de zwartrokken hooren mogt, ja niet laten kon soms duchtig een Domine van de ra te laten loopen.

Zijne vrouw PIETJE had, toen zy nog vrijster was, by verscheidene Domine's uit van huis geweest. Zy had deze vrienden niet alleen, in den houten broek, hunne geestelijke waren, als kwakzalvers, hooren uitventen; maar zy was ook dikwijls verschrikt geworden, als die hemeldragonders, als zeebonken vloekten. En dat was er spoedig te doen. Wanneer de karnemelken pap niet gemengd, of het vleesch aangebrand was; of wanneer pastoorsche of de meid vergeten hadden, de kraan van het biervat dicht te draaijen, wanneer zy 's zondags, na middags, hunnen dorst van het morgenborreltje en het drooge preken wilden verdrijven, dan was het kompas spoedig verdraaid; en waagde men het, hun even tegen te vallen, dan schudhoofden zy als, stootzieke stieren; zy spogen vuur en vlam, en de Apostolische zegenwensch moest voor vloeken en verwenschingen plaats maken. Al deze mooie grappen had zy hem, zoo voor als na, verhaald; en sedert dien tijd, was zijne achting voor die heeren zoo zeer gedaald, dat hy een Domine, al van naby moest kennen als een man, die eere waardig was, of hy wilde den hoed niet voor hem lichten, ja zelfs niet eens naar den rand tasten. Tewis zag nu vrij wat verder dan naar den steek. Zulk een figuur, zeide hy, kan men ook wel een aap opzetten; hy blijft evenwel een aap, al had

hy ook een paruik van vier verdiepingen en tachtig krullen er by op den kop.

Hy nam dan nu het woord en zeide: » Wel,
 » wel! meester GILLES! ik wilde u wijzer hebben
 » man! gy moet beter uit uwe oogen zien, en u
 » niet door den schijn laten misleiden. Het zijn
 » allen geen koks, die lange messen dragen; alle
 » hout is geen timmerhoat, en die de grootste
 » vertooning maken, hebben veelal een hart, dat
 » zoo vol is van hoogmoed, als hun hoofd ledig is
 » van brein. Dien ouden Domine, van wien gy
 » gelezen hebt, zoudt gy zoo hoog niet opvij-
 » selen, als gy hem, door omgang en ondervin-
 » ding, van naby gekend hadt, gelijk ik. Hy
 » was, naar mijn gedachten, de beste broeder niet,
 » de boekzaal moge hem zoo mooi afbeelden, als
 » zy wil.”

Hierop merkte koopman JANSEN aan, en zeide,
 terwijl hy een hoog ernstig gelaat zette: » Ja,
 » vrienden! als men vele van die levenschetsen,
 » in de boekzaal, leest, dan vraagt men zich zel-
 » ven af: zijn de predikanten dan alle zulke vrome
 » menschen, dat zy naar Engelen gelijken? of ver-
 » bergt het graf al hunne zijdgangen en misdrijven
 » meer dan van andere menschen? of schrijft eene
 » lochenachtige hand, door den hoogmoed bestierd,
 » die lijkschriften, om de geestelijken, als een
 » Egyptische priesterkaste, boven andere standen,
 » te verheffen? Dit laatste is, naar mijn inzien,
 » niet zelden het geval; en dan, dunkt my, is

» het al hoog tijd, zulk eene huichelary te ont-
 » maskeren en naakt uit te schudden. Licht zul-
 » len wy daartoe van avond nog op den weg ge-
 » raken; wel aan, meester GILLES! heb de goed-
 » heid, en zeg ons nu eens, welke mooie brood-
 » jes de schrijver op het venster heeft gelegd; wat
 » zegt hy, zoo ten naastenby, van dien Domine?

Zoo begon het avondgesprek, dat koopman JANSEN my heeft verhaald, en omdat het my niet ongepast voorkwam, om het by gelegenheid, eens weer te verhalen, heb ik het uit zijnen mond opgeschreven en in het Friesch, zoo als het hier en daar gesproken wordt, overgegoten; en om het, met dezelfde woorden, aan velen te gelijk te verhalen, laten drukken.

Wellicht zullen vele Domines, als zy het lezen, of er van hooren verhalen, den neus wel eens vies optrekken; want waarheid zet lichtelijk kwaad bloed; maar anderen, die zich niet voor de waarheid laten blinddoeken, zullen zeggen: VERITAS EST DICENDA, men moet van zijn hart geen moordkuil maken, maar recht uit zeggen, waar het op staat. Doch wat er ook van zy, dien de schoen past, moge hem aantrekken, en die glad van huid is vreest de roskam niet.

Op de vraag van koopman JANSEN, liet meester GILLES volgen: » Ja, dat kan ik u zoo net niet
 » zeggen; myn geheugen begint al vrij veel naar
 » eene zeef te gelijken; maar ik heb, voor de ze-
 » kerheid, de boekzaal by my gestoken. Heb de

» goedheid JANSEN ,» (hy geeft hem intusschen de boekzaal over) » en lees het stukje even voor , dan » hebben wy de levende by de doode.»

JANSEN.

Voor ik begin te lezen , wil ik eerst een praecidium maken. Het gaat u nagenoeg , als vele predikers dezer dagen , meester GILLES ! By ouds predikten de Domine's uit het hoofd. Lniije arbeiders in den wijngaard , die er op uit waren , om 's morgens by deze en geene vrienden , in hunne gemeente op een morgenborreltje te azen , en 's namiddags by een ruim bedeeden rentenier of eene godzalige jufvrouw het bloed van eenen franschman te vergieten , en dus meer van straatslijpen en bedelen hielden , dan van preekmaken en van buiten leeren , — zulke heeren prevelden en stamelden er Zondags zoo wat heen , terwijl alles aan elkander hing , als droog zand , en geen Professor in staat was , na te vertellen , wat zy hadden uitgekraamd. Maar er waren ook anderen , die beter uit hunne eigene wicken konden vliegen ; die trouw studeerden , praktikale leerredenen maakten en dezelve glad van buiten leerden , om , met meerderen nadruk , tot de gemeente het woord te voeren , en het godsdienstig gevoel uit den slaap der zonde te doen ontwaken. In deze dagen is dat geen' mode meer ; de meeste Domine's lezen ons hunne preken , van het begin tot het einde , letterlijk voor ; en

er zijn genoeg, die wanneer zy eens even, als ter sluik, het oog uit hunne les slaan, de vinger er zoo lang byhouden, omdat zy vrees voeden anders in de pruimen te zullen raken.

Tewis.

Om te leeren lezen, behoeft men geen jaar vijf zes te Leiden, Utrecht of Groningen, naar de Collegies te dreutelen; dat kan men wel nader by, in korteren tijd en goedkooper in de gewone scholen leeren. Wel man! men zou niet weten, waar men tegenwoordig geen Domine van zou kunnen maken; leeren lezen is geen heksen, en predikation zijn er genoeg op de brol te Leeuwarden, voor een ei en een' appel te koop. Ulbe, de roeper, heeft een' stem, als een' klok; my dacht, deze kon, des Zondags, wel het woord doen op den stoel, zoo als, door den dag, op de buurt.

Jansen.

Als het Ulbe dan maar niet ging, als dien preker van onlangs, die geweldig in de pruimen raakte en er in steken bleef.

Gilles.

Dat zal wel bespottelijk voor den dag komen, denk ik, hoe liep dat af?

JANSEN.

Hoe dat afliep? hy maakte een gedraai en gezwaai met de handen, als of het een komediant was; maar, by ongeluk, rameide hy, met al die potsen, zijn' preek van den stoel af, zoo dat de losse bladen door elkander vlogen, en de Ouderlingen en Diakens om het hoofd stoven, dat het een aart had. Daar stond die kwast nu; hy was pront uit het veld geslagen, de eene kleur ging hem af en de andere sloeg hem aan; hy moest neen verkoopen, gelijk de kramer van een uitdragerswinkel, die den laatsten rooden rok verkwanseld heeft. De preek was anders nog lang niet uit, maar nu was het, met een omzien: Amen. De bloed wist niets meer te zeggen, en de gemeente kon heen gaan. Ik dacht: wel man, als my dat overgekomen was, ik ware in den preekstoel schuil gekropen, zoo diep ik maar kon.

TEWIS.

Maar hy kon toch zijn' schande niet in den preekstoel verbergen; deze lag reeds in het hek, by de bladen van de preek.

JANSEN.

Deze grap verhaal ik nu niet om u meester GILLES! Gy zijt een knap practicus; en hoewel ik

niet liefst iemand in zijne tegenwoordigheid prijs, veel beter uit de kluiten gewassen dan die kwast, die laatstleden by u was en eerstdaags tot Doctor zou promoveren, en die, op uwe vraag naar de voornaamste punten zijner Dissertatie, er even min aanwijzing van konde doen, als de os van de noordstar. Het hart zit u ook zoo hoog niet, als die grootsche knapen, die, onder den driekant, dikwijls een hoofd zonder brein verbergen, en die, naast het kruis van Christus, een eereteeken, waar Calvarie van heeft, zoeken op te richten, en dan, in hunne schijnheiligheid, nog durven zeggen: » Ik heb niet voorgenomen iets te weten, onder u, dan Jezus Christus en dien gekruist; niet met uitnemendheid van woorden, opdat het kruis van Christus niet verijdelde worde.

Neen meester GILLES, ik wilde maar even met u mallen; het is goed, dat gy de preek by u gestoken hebt: redevoeringen te memoriseren, en ex improviso, of voor de vuist het woord te voeren, is uw dagelijksch werk niet. Wel aan dan willen wy nu eens zien, wat de schrijver van dien godzaligen Domine verhaalt.

(*Hij leest*)(*)

» *HONORIUS WESTENHEIM*, werd in den jare 1760 te S. geboren, alwaar zijn vader,

(*) Toen JANSSEN mij dit gesprek meedeelde, had hij de Boekzaal niet by zich; maar hy meende, dat het nagenoeg hier op nederkwam.

met grooten roem, en, tot eenen bijzonderen zegen zijner gemeente, het Leeraarambt bekleedde. In zijne jeugd, zag men schitterende talenten in hem ontwikkelen. Met eene vlugge bevatting, en eene levendige verbeeldingskracht, vereenigde hij een scherpzinnig oordeel en een gelukkig geheugen, terwijl hy aan deze voortreffelijke gaven des geestes, een edel hart, en beminnelijke hoedanigheden paarde. Na, eerst, door zijnen vader, die een groot literator was, in de gronden der geleerde talen, met een gelukkig gevolg, onderwezen te zijn, werd hy by deszelfs afsterven, op de Latijnsche school te H. geplaatst, waar hy boven velen zijner medeleerlingen loffelijk uitmuntte, en weldra, met het houden eener door hem zelven vervaardigde oratio, tot de Academische lessen werd bevorderd. Na vijf jaren te G. gestudeerd te hebben, werd hy met grooten lof, onder het getal der Theologiae Candidaten opgenomen, en tot de Predikdienst toegelaten.

Na op onderscheidene plaatsen zich te hebben laten hooren, ontving hy eene roeping uit B. tot haren Herder en Leeraar. Deze roeping meende hy te moeten volgen, en weldra werd hy in de heilige dienst ingezegend. Als een getrouw arbeider in den wijngaard des Heeren, was hy hier, gedurende zeven jaren, onder grooten zegen, en tot bijzondere stichting der gemeente, werkzaam geweest, toen hy te Z. be-

roepen werd en volvaardig deze roepstem volgde. Ook hier was hy, tot aan zynen dood, met ijver, naauwgezetheid en christelijken ernst bezig in het werk hem opgedragen; terwijl hy, door zynen vriendelijken en leersamen omgang, en door zijne deelnemende belangstelling in het lot van anderen, aller harten aan zich verbond, en de liefde en hoogachting zijner gemeente, in ruime mate genoot.

Niettegenstaande de toenemende verzwakking, in de laatste jaren zijns levens, bleef hy met lust en ijver in de bediening volharden, tot dat zijne oproeping tot eenen hooger en werkkring een einde aan zijn nuttig leven maakte. Zijn dood was, als zijn leven geweest was, kalm en zacht, hy stierf in de volle verzekering des geloofs, en als in den voorsmaak der hemelsche zaligheid."

Nu TEWIS is de beurt aan u; het zal mij benieuwen, hoe die aap uit de mouw zal komen kijken.

TEWIS.

Gij weet beide dat ik duivels laag by de Domine's opzie, en dus kunt gy licht denken:—Het smet en smaad verbreiden van TEWIS riekt naar partijdigheid. Maar waarachtig men behoeft niet partijdig te zijn, om de schaduwzijde van vele predikanten ruim en breed uit te meten.

Als ik het een en ander van dien ouden predikant verhaald zal hebben, dan zult gy met my

moeten zeggen, dat die levenschetsen in de boekzaal somtijds verhuisde predikanten afbeelden als Engelen in het wit, al was hunne ziel ook zwarter dan hun zwarte rok. Maar ik denk, dat meester GILLES den neus, nu en dan, niet weinig vies op zal halen, omdat hy zoo bijzonder hoog by de zwartrokken opziet, en zich altijd voor dat volkje in de bresse stelt.

JANSEN.

Dat kan er licht op loopen; maar de tijden veranderen en wy met de tijden; dus meester GILLES ook. By ouds trilden vele menschen, als een bies in het water, die door eene windvlaag heen en weer gezweept wordt, als de predikant, in de buurt aan het huis bezoeken was, en zy hem van uur tot uur hadden te verwachten. Het was bijna, als of hy de sleutels van de hemelpoort in den zak droeg, en binnen laten en buiten sluiten kon, zoo als hem goeddacht. Maar —

TEWIS.

Met uw verlot JANSEN! Wat dit punt betreft, is den zoodanigen, die een geloof hebben, als een mostaardzaad; een zware steen van het hart gevallen, ten minste als alle predikanten doen, zoo als de onze doet. OEBELE BIESJAGER verhaalde my althans, dat hy nog geen' voet op zijnen drempel had ge-

zet, hoewel hy hier reeds in het zevende jaar woonde.

» By mijn buurman komt hy zoo veel te meer,» voegde hy er by, » maar daar scheuren zy nu en » dan eens een' roodvalligen franschman de muts » af; zoo naby kunnen wy die buitenlanders niet » onder de schaar krijgen, vriend!» Ik dacht by my zelven; dat is de spijker op den kop geslagen.

JANSEN.

Het huis bezoeken is vrij wat uit de mode geraakt; maar die snaar zullen wy van avond nog wel eens aanraken.

Laat my den draad, dien gy hebt afgebroken, weder aanknoopen en mijn' text vervolgen.

Voor een twintig dertig jaar dan waren velen zoo eenvoudig; maar in deze dagen is dat blaadje vrij wat omgeslagen. Men ziet thans in menig herder, zoo als de predikanten zich noemen, zelfs niet een' goed schaap, en ten minste niets meer dan een recht en slecht uitspruitsel van Adam en Eva. Als menig predikant zijn' driekant afzette, en zijn aanmatigen als geestelijk kwakzalver voor een oogenblik vergat, dan zou het hem niet veel beter afgaan dan dien ellendigen stumper van Nimswier, die laatst met een mooi stuk in de kraag, van de ringvergadering kwam, en dien de jongens, omdat hem de opgetoomde randen van zijnen hoed, by het regenachtige weder, om de ooren hingen, als

nat hooi om de tjalk, naliepen en uitscholden voor een' Jenever Oliekoop. Mij dunkt, er zal wel een schemerlicht, dat by ons ontstoken is, op meester GILLES zijn afgestraald, zoodat hij nu niet meer zulk een' bijgeloovigen eerbied voor de geestelijken voedt, als voor eenige jaren, en wat verder ziet dan naar bef en mantel.

Ga daarom maar vrij uw' gang, en zeg juist, waar het op staat.

Tewis.

Kom aan dan zullen wij de kat maar uit de ton knuppelen; waarheid is waarheid, en die de waarheid verbergt, omdat hy te laf is, om fix hand voor voet er voor uit te komen, doet dikwijls den eisch van het recht te kort. Nu meester GILLES zoo gy nog nooit den bal hebt misgeslagen, in het beoordeelen der predikanten, en u nog nooit een wensch ontvallen is, die u naderhand verduiveld zuur op zou breken, dan hebt gy het nu gedaan. Het is zoo ver mis, vriend! dat het voeten noch vademen lijkt.

Hoe geleerd die oude predikant was, kan ik, alzoo het my over de vuist loopt, niet bepalen. Hy sprak, nu en dan, wel kluchtige, vreemde woorden, wanneer hy met menschen redeneerde, die geene pijlen op den koker hadden; en dan gaapten zy hem aan, als de boeren van Jubbega een Jan Klazenspel; maar de Secretaris, die op dezelf-

de plaats woonde, en hem op de schaal van 't oordeel beter kon wegen, dan ik, heeft my wel gezegd, dat, zoo hy van buik vleesch niet zwaarder woog, dan van zijne geleerdheid, men er niet veel gewicht behoefde op te zetten, om hem te doen om hoog rijzen. Nu, daar steek ik een speldje by; want ik denk aan het gezegde van Apelles: » Schoenmaker! houd u by de leest, Manne- » ke! spreek niet over dingen, die uwe bevatting » te boven gaan!" Maar ik geloof al, dat hy achter de kamerdeur gestaan had, toen het natuurlijk verstand werd omgedeeled, of, zoo hij al niet geheel was voorbijgegaan, dat het hem dan voor het minste, op goudsmidsschalen, bij aasjes, moest zijn toegewogen; want als men het eens over eenen anderen boeg met hem wendde, dan waar hy des zondags opzeilde, dan liep het hem spoedig nit het roer, en streek en koers was hy met een omzien bijster. Hy kon vele schriftuurplaatsen opdreunen; maar hy schermde er allerzotst met in het wild om; hy had ze niet by de beurs maar by de zakvol; en wanneer hy eens eenigen wilde aanhalen, dan greep hy, in het wild, er een handvol nit, zy mogten passen of niet.

GILLES.

Tewis! Tewis! dat gaat weer met uw' gladde tong, als het by een leijen dak neerrolt.

JANSEN.

Alexander van Macedonie , die buitengemeen hooghartig en trots was , achtte Achilles nagenoeg den gelukkigsten van alle krijgshelden , vermits de grootste van alle dichters , te weten Homerus , zijn lofredenaar was geweest : ja , zelfs was hy er naijverig op , dat de roem van dezen Griek zoo krachtig was uitgebazuind. Maar niemand zal dien ouden Predikant u als lijkprediker misgunnen.

TEWIS.

Wy zijn er nog niet , vrienden ! ik zal u nog op andere gerechten onthalen. Wat zijn preken belangt , verwondert het my , dat hy nog een beroep gekregen heeft ; want de natuur had hem met eene rare gransende stem bedeed. Het was even eens , als of hij altijd kwaad was , nagenoeg als een varken , dat gromt en knort , als men het tegen 't gat schopt , en men verlangt , dat het opstaan zal , om iemand te laten zien , hoe het groeit. Hy preekte uit het hoofd en daar houd ik anders bijzonder veel van. Maar zoo als omkool babbelde , dan hoor ik liever een' hansworst op het theater ; daar kan men nog nagaan , waar zoo n' babbelaar , die de mond in beide handen heeft , op uit wil ; maar aan zijn preken was kop noch staart te vinden , en ieder ging even wijs uit de kerk , als hy er ingekomen was. En nu moet ik nog iets zeg-

gen; dat eigenlijk de deur dicht doet, meester GILLES! ik gun dien ouden domine, van harte het beste; maar ik zou er duivels tegen aanhangen... Waar tegen aan? — Om op zijn graf neer te knielen? Neen dat juist niet. Wy moeten, de wereld is niet anders, zoo vaak spelen: »Aap! wat »heb je mooie jongen!» al heeft men geen haar op het hoofd, die het denkt; maar om met u uit te roepen: Wel man! ik wenschte, dat ik met u gereisd en met u aangeland ware! Ik zou denken: daar kunt gy altoos nog toe komen; het is beter goed gebleven dan kwalijk gevaren; by mistig weer, en een stumper aan het roer, kan men raar verzeilen.

Het kan wezen, vrienden! dat ik hem met al te zwarte houtskool afprent; maar hy was lang de man niet, om met hem te leven en te sterven. Ik zal maar het een en ander bijbrengen om mijn gezegden te bekrachtigen.

Als zotte impressien van geestverschijningen, hemelsche gezichten en vreemde bevindingen, zoo als vele menschen, van Augustinus tijden af, er over gedacht hebben, en er nog over denken, voldoende zijn, om te gelooven, dat Petrus, op het eerste aankloppen, de hemelpoort zal openen, om hen binnen te laten, dan is het mogelijk, dat die oude profeet zoo slecht niet is aangeland. Want niemand had zulke vreemde gezichten gezien, zulke bijzondere bevindingen gehad, en zulk eenen vreeslijken strijd doorgestaan als hy. Hij was, om zoo

te spreken, niet in het stuk, maar in de wol ge-
verwd, en als hy zijn' bekeeringsweg verhaalde,
dan werd menigeen zoo bleek om het hoofd als
een doode, en zuchtte, als of hy balsteen in
het lijf had.

Maar als het er op aankwam, om, zoo als de
apostel Jacobus zegt, het geloof uit de werken te
laten blijken, of, om met groote Watze te spre-
ken: »Het is met zeggen niet te doen,» dan was
die oude strontzak niet te huis; dan heette het
altijd: Wy zijn van nature kinderen des toorns;
wanneer wy onze zonden zouden tellen, zy waren
menigvuldiger dan de haren onzes hoofds; de af-
grond zoude roepen tot den afgrond!

JANSEN.

Dat was een aardig doekje voor 't bloeden, eene
zachte pleister op de wond.

TEWIS.

Maar ik zoude vrees voeden, dat die wond doo-
delijk ware en door geen pleister te heelen. Wat
haalt het toch uit, dat men tegen een' bedelaar,
die half naakt aan de deur komt, en van honger
blaft, zegt: God zegene u, man! word warm en
verzadigd! en laat hem heengaan, zonder de klee-
renkast en de provisie spinde voor hem te openen,
en hem te voeden en te kleeden? Zegenwenschen

zetten de ribben niet uit, en veranderen eene linnen kijkl niet in een pijpen buis of eenen duffelschen jas.

Zoo scheen die oude Domine er evenwel over te denken. Zondags als het zakje omgaan zou, zeide hy veeltijds al: » Geeft rijkelijk aan de armen; » doet aan allen wel; maar inzonderheid aan de » huisgenooten des geloofs; bedenkt dat God den » milddadigen gever lief heeft en dat de barm- » hertigheid eenmaal roemen zal tegen het oordeel."

Maar als er Maandags een bedelaar om 'een aalmoes by hem aan de deur kwam, die kon met een gelukwensch en een paar ledige handen opkuijeren; en zoo hy daar niet al te wel met te vreden was, en wat binnenmonds pruttelde, dan kreeg hy nog een slikpotje na den drank; dan hoorde hy hem nasnaauwen: » In het zweet des » aanschijns zult gy brood eten; ga tot de mieren, » gy luiaard! en word wijs!"

Hy lustte graag een' borrel en hoewel hy nooit ruimhandiger was dan by het intappen van het schiedammer nat; — pastoorsche had vrij wat de broek aan, en daar haar de ooren heel dicht aan het hoofd zaten, vond men in de pastorie niet veel spek in het hondennest. Als men vergat de stop op de kraft te doen, zoude de Jenever niet vervliegen. Daarom ging Domine vaak naar vrienden in zijne gemeente, die tot ridders geslagen waren van de brandewijnskop, of van de Jeneverkan, en daar de flesch de minste rust had, daar was hy

het liefst. Als er iemand aan eene kwaal laboreerde, daar de lantaarn vlug opgestoken en druk aan de wieg geroeid werd, daar liep hy bijna het huis van zijne plaats; maar als er een daglooner wiens vrouw en kinderen van honger schreiden, ziek of zuchtig was, daar zag men geen pastoor; en als men hem eens vriendelijk verzocht, om een gebed voor die arme slokkers te doen, dan was hy niet te huis, of hy had pijn in het hoofd, of hy moest studeren; met een woord: daar had hy een' hond zien geeselen.

Werd hy uitverzocht by den heer van het dorp, waar hy beste thee met losse suiker kreeg, en ouden rooden wijn met krakelingen en banket, schoon die heer maar enkel by hem in de kerk kwam, en zoo wat den spot met den bijbel had, daar liet hy zich geen tweemaal noodigen; maar wanneer hy hoorde, dat eene vergetene weduwe, die uit de diaconie beurs onderhouden werd, wel eens met hem wilde spreken, dan was Domine zoo doof als een kwartel, en zoo verkeerd als een varken, dat, hoe meer men het vooruitdrijft, te meer tegenkeert, uit alle kracht. Wat zegt gy nu meester GILLES?

GILLES.

Nu, ik moet zeggen dat Domine Westenheim de beste broeder niet was, en dat ik hem nu zoo diep beklaag, als ik hem eerst opgevijseld heb.

Tewis.

Of hy, toen de kerkhofbloemen hem op het hoofd wiesen, en hy naar de spade begon te rieken, ook nog veranderd is, kan ik niet zeggen, maar dat wil my niet recht aan; want toen ik het anker hier heb uitgeworpen, was hy reeds een bejaard man, en wy weten wel: het is niet gemakkelijk, oude honden blaffen te leeren en schalken met grijs haar, vroom te maken: een vos verliest wel zijn haar, maar zijn' nukken niet.

Jansen.

En buitendien, het is en blijft toch waarheid, dat Gysbert Jacobs Haitsoom tegen nieuwsgierige Jolle zeggen laat:

- » Hoort de room aan de aarde, o Zot!
- » En de melk, die nablijft, God?
- » God de struik, deze aard' de bloemen?
- » Wie toch zou zulks Godsdienst noemen?"

Tewis.

Ik ben dus van gevoelen, dat zoo gy met hem opgekuijerd waart, gy er, om den donder niet ruim van sappen zoudt. Ik geloof niet, dat gy nu meer kale plekken voor de knien zoudt krijgen van het nedervallen op zijn graf, al woondet gy onmiddellijk aan het kerkhof, waar hy begraven ligt.

GILLES.

Nu, dan mogt ik ook wel een' slag met den meelzak gehad hebben.

Wie zou voor de schaduw van een' Domine den hoed lichten? Ik niet; maar het gaat my tegenwoordig nagenoeg, als iemand, die, door een' zwaren donderslag, uit een' zoeten droom gewekt wordt; ik waar' zoo gaarne in mijn gunstig gevoelen over dien ouden man bevestigd geworden, en nu breekt alles my, in een rep, by de handen af.

TEWIS.

Dat zou het geval wel meer met u wezen, meester! als gy de domine's zoo vaak naar de pols van hun karakter voeltet, als gy dit wel eens by hen doet, om te vernemen, of zy ook eene sluipkoorts hebben. Geloof my, er zijn vele snaken in dat gild. Wanneer gij honderd(*) Domine's in een zak stoptet, dan zou het al mooi moeten uitvallen, zoo, met tienmaal schudden, een goede boven kwam.

GILLES.

TEWIS! TEWIS! gy valt al te bitter uit, vriend-

(*) Men bedenke, dat het Tewis is, die hier spreekt, en dat de schrijver deze uitdrukking geenszins van algemeene toepassing wil gemaakt hebben, gelijk botmuilen en kwaadaardigen dezelve willen laten doorgaan.

je! het is geen' kunst, om een' van de achtbaarste standen der maatschappij te hekelen en te bekladden; maar gy riekt te zeer naar den adem van partijdigheid, om u van onrechtvaardigheid vrij te pleiten. Wat zegt gy er van JANSEN?

JANSEN.

Predikanten, die goed uit de kluiten gewassen, in ijver voor hunne bediening, de eersten, en, in aanmatiging, de achtersten zijn, en die niet minder, door daden, dan met woorden prediken, staan hoog by my te boek, en maken, met recht, aanspraak op de achting van alle weldenkenden. Daarom noem ik het misdaad tegen het Christendom, hun licht te betimmeren; door opraapsels, schimp en spot hen, by het gemeen, in een' kwaden reuk te brengen, hunne bediening nutteloos te maken en hunne eere te bezoedelen. Maar zijn het domme karels, die hunnen tijd aan de Academie verslampamt en met grillen en grollen door gebracht hebben; die met een' slag in den rug over de straat draaijen; of over al den domine met bespottelijke deftigheid laten uithangen, zonder dat zy een greintje van de zwaarte hunner roeping gevoelen, zulke hansen kan ik niet verdragen, en zie ik liever van achteren dan van voren. En hoe wel ik er niet vreemd van ben, of Tewis ziet hunne feilen en gebreken wel even door een vergrootglas, is zijne stelling toch op verre na niet uit de lucht

gegrepen en alzoo valsch. Er zijn een groote hoop stumpers onder de Domine's, eene groote menigte luije vlegels, die om een daghuur preken en bidden, en de meeste van die vrienden zijn grootsche en hooghartige knapen, die graag de Hozanna's hooren, maar er voor bedanken, om het kruis van hem, dien zy hunnen Heer noemen, op zich te nemen en hem na te volgen. Laat ons van het een en ander eens een proefje opdissen.

Wat zijn er niet een' menigte, die voor Domine in de wieg gelegd werden, al waren zy ook beter geschikt geweest voor Schepers van drenten, op de heide, dan voor zieleherders in de kerk. Van de zoodanigen is natuurlijk niet veel te verwachten. Anderen hebben tot Domine gestudeerd, alleen omdat een katechiseermeester tegen hunne moeder, die het hart wat hoog zat, gezegd had: » Moeder! gy moet van dien jongen een wachter op Sion maken! » Met dezulken is het, zoo als het uitvalt even als met het varken slachten.

Nog anderen zijn er toe opgeleid, omdat het Domine's zonen waren:

Deze zondigen dikwijls op eene erfenis van preken, en vinden in het nieuwe testament schier geen troostvoller gezegde dan; » Een ander is het, » die zaait, een ander is het die maait." Om zulke lichten zullen geen zeven plaatsen elkander de eer van hunne geboorte betwisten, gelijk, in oude tijden, om Homerus. Hoe groot is het aantal van lichtmissen niet, die schijnen te denken,

dat het studentenleven in zuipen en zwieren, in maljagen en straatslijpen, in laffe grillen en allerlei kattedekwaad bestaat, en die zoo bang zijn voor studeeren, als de bedelaar voor den biesjager.

Zulken zal het van hun diep denken niet in het hoofd slaan. Denken wy aan de overtollige Collegies, die de studenten houden moeten, en die anders nergens toe dienen, dan een' schrale professors beurs te smeren, de vluggen in hun' loop te stuiten, de stumpers van den wal in de sloot te storten en het studeren lastig te maken, — nu nog ook aan de vacantien, die van eene koe een kalf maken en een jaar tot een half jaar laten inkrimpen, dan moet het ons niet verwonderen, dat er zoo velen in de geboorte blijven hangen.

GILLES.

Men zou zeggen, hoe komen de meesten dan nog door het examen, my dacht er zouden meer door de korf vallen.

JANSEN.

Gy weet immers wel, meester! die zich in den neus bijt, schendt zijn aangezicht. Men betimmert niet liefst zijn eigen licht; veeleer bekuipt men zijne eigene schande.

GILLES.

Maar zy zijn met eene zee niet aan land; het

Provinciaal Kerkbestuur weegt ze eerst nog eens ,
alvorens zy geijkt worden.

JANSEN.

Het Provinciaal Kerkbestuur schijnt het zoo naauw
niet te nemen , en wel eens met den rug naar de
schalen te staan , zoo als Vulcaan , by de ijzerle-
verantie aan den hemel , toen hy by Æsculapius ,
wegens eene zekere kwaal , in het zwart krijt stond ,
en anderzins geen' kans zag , om , buiten weten van
zijne vrouw , die rekening te betalen. Was dit zoo
niet , dan zouden er wel meer den neus stooten en
een blaauwtje loopen.

TEWIS.

Dan ware die Domine van Nergenshuizen er ten
minste voor om gaan leggen , dien ik laatstleden ,
op mijne reis naar Amsterdam , in den beurtman
van de Lemmer aantrof ; dat was een karel , als of
hy uit den dijk gedolven was , maar een stumper
in verstand. Hy had zulk een onnoozel gezicht ,
dat , zoo hy geen' driekant op gehad had , men hem
eerder voor een' fjndoeespoep gehouden zou heb-
ben , dan voor een' predikant.

JANSEN.

Weet gy er ook nog een staaltje van voor het
licht te brengen.

TEWIS.

Het komt op een niet aan, man! want hy had den mond in beide handen, en al, wat hij zeide, was zoo laf als luizen. Onder andere afgewaaide praatjes, gaf hy zijne verwondering te kennen, dat hy zoo lang op dezelfde standplaats gebleven was, daar men overal, waar hy preekte, van hem zeide: » Dat is ja een man; die preekt als een Professor." Ik vroeg hem, hoe lang hy daar dan al gestaan had; » acht jaor," sei er, » maar ik » heb er myn langste tyd al west; Jozef kom er » uut, dei met een' helm geboren is, heft veur » speld, dat ik haost verranpen zal worden. Dat » heft hy van myn veurganger ook daon, en dat » is juist zoo nakomen. Dus" » Daar kunt » gy naar mijn inzien, beter naar wachten, dan » op vasten, Domine," zei een bejaard man uit zijne gemeente, die er by stond; » want diezelfde » Jozef kom er uit, heeft voor een jaar twee, » drie, geprofeteerd, dat scheve Sjouk van de Leikerspale met een half jaar met een' knappe' vent » gehuwd zou zijn, en zy heeft nu nog niet eens » een vrijer. Dat kon u wel eens raar uit den regel schieten, wat haar beregent kan u bedruipen." Ik dacht, gy zijt wijzer dan uw Domine man. Maar wat die oude man er ook tegen inbracht, Domine haspelde er eeuwig tegen aan, en was over geen' stroo te krijgen. Wy vermaakten ons zoo wat met hem; en daar het blakstil, en tegen den stroom

was, verkortte hy ons den tijd door zijne zotte invallen. Maar ondertusschen dacht ik: » Ongeluk-
 » kig de kiel, die gy, als stuurman, over de on-
 » stuimige zee des levens in de haven der rust zult
 » brengen, waar wy eigenlijk te huis behooren.
 » Zoo de man, die hier aan de roerpen staat,
 » de koers naar Amsterdam niet beter weet, en
 » er niemand anders eene hand aanslaat, dan ko-
 » men wy er niet, of wy moeten er, op Godsge-
 » nade, heen drijven." Ik kan my niet begrijpen, hoe bestudeerde lui zoo onnoozel kunnen praten.

JANSEN.

De kleur van de geleerdheid wil, alzoo de grond niet deugt, by velen niet houden en daarom dekt zy zoo slecht, dat de domheid er overal door komt kijken. Hierby schiet my die Domine uit de wouden te binnen, die kort geleden by Ontvanger was en met den ouden heer PIETERSEN over verscheidene schriftuurplaatsen redeneerde.

GILLES.

Hoe liep dat af? PIETERSEN, hoe wel hy niet op de studie geweest is, laat zich geen kleiknollen voor citroenen in de handen stoppen: zijn verstand is ter deeg op de wetsteen geweest.

PIETERSEN had twee wapenen, die Domine miste, te weten: een scherp verstand en kunde, uit veel onderzoek en nadenken opgedaan, en daardoor bracht hy zijn' partij zoo in het naauw, dat deze te hooghartig om het tegen een' leek te laten zitten, door een krijgslist de overwinning dacht te behalen, en met den grondtext omschermd, dat het een aart had. Ja, men mogt het verraad noemen daar hy zoo veel van het grieksch wist, als ROMMERT HOMP, die hy u stamp, Meester! van de Pharmacopœa Belgica. Die aap kwam mooi uit den mouw kijken. Of onze Doctor, die er ook by was, er arg uitvatte, of uit nieuwsgierigheid eens een' bal uitsloeg, dat weet ik niet maar hy zeide tegen hem: » Alzoo eene grondige kennis van het » Hebreeuwsch en Grieksch den sleutel, ter opening van den zin veler bijbelplaatsen in handen » geeft, zou men tegen de heeren predikanten, » als daarin geoefend, » kunnen zeggen, wat Jezus zijnen jongeren toevoegde: Ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ dat is: (zoo veel grieksch heb ik nog van mijn schoolgaan onthouden,) *U is het gegeven, de verborgenheid van Gods koninkrijk te vatten.* Toen die pogchans dit met: juist, mijnheer! te recht aangemerkt, beantwoord had, kon Dochter het niet langer verkroppen; hy vergat, dat hy tegen een' stedeling sprak, en zei: » Manneke lief! versta je my wel? dit gaat te

» ver: jelui aanmatigen gelijkt nergens naar.” En ik kan u zeggen, toen de roep gedraaid was, kwam het harde woord er uit; dat hy het grieksch altoos met tegenzin geleerd had, en dus niet alles, zoo op eens, vatten kon. Doctor schudhoofde en wy schudhoofden ook; en men kon ons allen uit de oogen lezen: » Domine! Domine! hoogmoed komt » voor den val.”

TEWIS.

Daar verteerde Domine leelijk den pot; die grondtext zal hem zuur zijn opgebroken: de zotten behoeft men met lantaarnen niet te zoeken; zy kippen er zich zelven uit.

JANSEN.

Wy hebben nu een paar Geestelijke Heeren, buiten de kerk, hooren redeneeren, laat ons nu ook eens kijken, hoe zy het er binnen maken. De goeden niet te na gesproken, die met woorden, vol geest en kracht, hunne gemeente inlichten in de kennis van God, de wereld, de natuur, het leven, het hart, de plichten, rechten en verwachtingen van een' christen; — moeten wy ons toch, met reden, beklagen over zoo vele anderen, die niet kunnen, niet willen of door domme dweepsucht alle zedelijkheid den grond inbeuken; en door hoogmoed en bitterheid christenen, die,

als zachtzinnige lammeren, met elkander moesten zamen weiden, aanhitsen, om als bokken tegen elkander te stooten en te vechten. Wat hoort men, als men in vele kerken komt? — Woorden zonder zin en kracht, — redeneeren zonder stijl en grond, — afgesletene redenen, om den tijd ten einde te prevelen, — schermen met schriftuurplaatsen in het wild, om te voldoen, — schimpen en schelden omtrent anders denkenden, om onkruid onder de tarwe te zaaijen, en kloppen met den hamer van Jeremias, dat de predikstoel er van schudt, om door bombast en geweld aan te vullen, wat, in hun' preek, aan zin en zalving ontbreekt.

Wat spreken velen eene gemeene taal op den kansel; wat misselijke dreun hebben zy in hun preken; wat zangerigen toon in het aflezen der psalmen en gezangen; wat kluchtige gewoonten in houding en manieren! Deze staat als eene zoutpilaar op den stoel, die danst op en neer, en zwaait met de armen dat het wat doet; hier is een, die door eene bril naar zijne les pluurt; daar een, die met de oogen gesloten preekt, even eens, als of hy bidt: sommigen rellen als een man met de kijkkas, die zijn: »ziet maar recht uit, zoo ver je met je oogen zien kunt,” opdreunt; anderen kunnen bijna niet uit de woorden komen, zoo dat men vreest, dat zy er in zullen blijven steken. En waar zoude ik eindigen, wanneer ik alles op wou halen, wat zoo misselijk is, dat de preekstoel er zelfs van walgt.

TEWIS.

Men moest zulke snaken van den preekstoel af-
ragen; zy zijn precies in staat, om velen van de
kerk afkeerig te maken, en, met het kerkgaan,
de godsdienst zelve in minachting te brengen, voor-
al by neuswijze knapen, die de klok wel eens hoo-
ren luiden, maar niet weten, waar de klepel hangt.

GILLES.

Ja vrienden! daar is geen goud zonder schuim:
in alle beroepen en bedieningen zijn goeden en slech-
ten; dat is van oudsher zoo geweest; — dat zal
ook wel zoo blijven.

JANSEN.

Maar het is ook van oudsher zoo geweest, dat men
den Domine, om den Domine ontzag, en niet om
den persoon; dat blaadje mag wel eens worden om-
geslagen.

TEWIS.

Iemand om zijn ambt te ontzien, en eere te be-
wijzen, zonder er op te letten, *hoe* hij het be-
dient, is het zelfde, mijns erachtens, als een' aan-
spreker voor een' Domine of een Professor te hou-
den, alleen omdat hy bef en mantel draagt; zoo

als voor weinige dagen, die boer van Appelscha, die nog nooit te Leeuwarden geweest was, en voor zulk een' knaap den hoed afnam, tot aan de enkels toe. » Is er van daag karke? » zeide hy. Begrijpt eens, het was Harddraverijpartij; » neen vriend! » antwoordde ik hem; » dat kan de stad- » lui van daag niet wachten: zij houden thans kerk » in het Ruiters kwartier; daar word gepreekt, dat » je hooren en zien vergaat. » Een stukje gaas onder » de kin, en een strook kaal zwart laken, op den » rug kan al veel doen, » zeide ik tegen hem, en daarmede liet ik hem opkuijeren.

JANSEN.

Nu, die inval is niet onaardig. Maar het zijn alleen geene eenvoudige boeren van Appelscha en huns gelijken, die er zoo bekrompen over rede- neeren; de meesten, zelfs die wijzer moesten we- zen, loopen aan den leiband der gewoonte, en zijn, om zoo te zeggen, met hetzelfde sap overgoten. Daarom herhaal ik het nog eens: dat blaadje mag wel eens worden omgeslagen. Gelijk de gunstbe- delende oogendienaars en vleijers de koningen be- derven, zoo bederven eenvoudigen, door strijken en strooken, de Pastoren; de koningen worden over- heerschers, de pastoren grietmannen en burgemees- ters. Meester GILLES! Gij glimlacht; maar het is waarachtig zoo: die te hoog gezet wordt, beeldt zich licht in; dat hy ongelijkelyk veel meer is dan

hy is. Dit blaast hem het hart van hoogmoed op, blinddoekt hem voor eigen fout en feil, en maakt hem wijs, dat hy den lof ruim en breed verdient, dien men hem bewijst. En is de hoogmoed een boomtrunk, waar allerlei twijgen van ondeugendheid uit voortspruiten, hoe moeten dan vooral de Domine's zich daarvoor wachten, die de nederigheid en den ootmoed, als den grond van alle deugden, aanprijzen, en die meer door zachtzinnig raden, en te rechtwijzen, dan door meesterachtig opzetsen en hekelen uit de hoogte, winnen zullen voor dat Koningrijk, wiens oprichter tegen zijne onderdanen placht te zeggen: » Leert van my, dat ik zachtmoedig ben en nederig van harte."

TEWIS.

Als men de Domine's het monaangezicht afneemt, of hen naar waarheid afspiegelt, kunnen eenvoudigen eens zien, hoe zy zich laten verrijfelen en begoochelen; om zoo doende, wat zuiniger te worden in strijken en strooken, en de hoogopschietende uitspruitsels van hunne trotsche inborst te verdelgen of te besnoeijen.

JANSEN.

Men zou zeggen, waarom zien de meeste menschen zoo hoog by de predikanten op. Is het, omdat zy zondags eenige trappen hooger staan dan anderen,

en alleen spreken, terwijl de gansche gemeente zwijgt? Zulke mogen ALE KLAPPER dan ook wel hoog zetten, die laatst eene bijdrage leverde op het Nut, en een stuk uit eene oude catechesatie van zijn' grootvader opdischte, dat het wat deed; want ook hy stond op een spreekgestoelte, en had het woord alleen. Of is het om het dragen van driekant, bef en mantel? In dat opzicht staat een aanspreker in de stad met hen gelijk. In hunne diepe geleerdheid kan men het ook niet zoeken; dan moesten er zoo vele ellendige sullen niet onder loopen. Zou het ook gevonden kunnen worden in hun goeddoen aan de armen: zy kunnen, des Zondags, den nood dier ongelukkigen soms met zulke beweeglijke woorden aan de barmhartigheid van de gemeente aanbevelen. Maar dit wil my toch ook niet recht aan; want het spreekwoord zegt: » Domine's zijn bidders, maar geen gevers, » en my dunkt daar zal ook wel iets aan zijn.

TEWIS.

Zoo dacht althans die Domine er over, van wien D^s. HALBERTSMA, in de Lapekoer(*) verhaalt, dien het geweldig begrootte, dat zijne vrouw een' gouden rijder in het zakje gegeven had, en haar be-
duidde, dat, zoo de Domine's op weldoen aan de

(*) Een werkje in het landfriesch geschreven.

armen aandrongen, zy dan de gemeente bedoelden, maar de Domine's vrouwen niet.

GILLES.

Nu ik geloof wel dat de Predikanten wel wat meer aan het gezegde van Gabe Schroor denken mochten, dat een goed Domine, die met zijne woorden dondert, vooraf blixemt met zijn exempel.

JANSEN.

Nu vrienden waar zullen wy het dan in zoeken? in den ijver, waarmede zy arbeiden in den wijngaard van hun' Heer, schuilt de grond ook niet.

Daar zijn velen, die, met luije hans op den rug, by de trappen van de studeerkamer en den preekstoel opgaan, en die, zoo als ik van avond zeide, alleen bidden en preken om het geld. Met een' boer, dien zy voor het lapje hebben, en die, in zijne eenvoudigheid, hoog stapt, omdat hy Domine aan zijne zijde heeft, nu en dan, uitrijden en pleisieren, dikwijls uit te gast gaan, en op de kloosters reizen, en niemand weer te noodigen, dan aan de nachtmaalstafel; jaarlijks een of tweemaal, eenige weken, op reis gaan, terwijl anderen het woord voor hen voeren; — zie daar beter koren op hun' molen; dan zijn zy eerst recht in hun element.

GILLES.

Dat is een' lofspraak op de Domine's, die als een

schaapskeutel in een' slaapmuts klinkt. Is een Domine nog dom, en al kan de dop van eene hazelnoot zelfs zijn verstand bevatten, dat gaat nog heen; maar is hy lui en onverschillig in het waarnemen van zijn gewigtig ambt, dan is een worm, die in het stof kruipt, of dien men met de voet vertrapt, zoo verachtelijk niet, als hy.

TEWIS.

Pront gezegd mr. GILLES! Pront man: Gij komt deftig uit den hoek; dat voldoet my. Zoo het aan my stond, dan konden zulke snaken hunne rekening maken, dat zy spoedig heilig avond zouden krijgen, en, met een schop tegen 't gat er op toe, emeritus zouden worden.

JANSEN.

Als zy niet doortrapte lui waren, dan zouden zy hunne gemeente zoo vaak geene op gewarmde gerechten opdisschen. Om van het eeuwige Catechismus prevelen, dat, jaar uit jaar in, het zelfde blijft, en eene schande voor de Gereformeerde kerken is, niet eens te reppen; — hoe licht maken velen zich van de feest, — lijdens — en nachmaals stoffen af. Dat is alle jaren bijna hetzelfde melkpad langs; zoo dat iemand, die met een goed geheugen is toegerust, en het onderscheidene malen gehoord heeft, bijkans dromen kan, wat zy zeggen

zullen. Velen beginnen, reeds voor kerstijd, de baan voor Lucas twee gereed te maken. Na de heilige dagen, beuzelen zy, eenige zondagen, over de wijzen uit het oosten; de vlugt van Jozef en Maria naar Egypte; den twaalfjarigen Jezus; Johannes den dooper enz, — stoffen, die hoe belangrijk, op zich zelve, met tegenzin opgezocht, en met een afkeerig oor worden aangehoord, alleen, om dat zy te dikwijls komen, en de behandeling van het laatste jaar gelijkt aan die van het eerste, als de eene droppeel water den anderen. Daarop volgen de lijdensstoffen. Dan haspelen zy een week zes zeven, tot aan Paschen, over het lijdën en sterven van Jezus, dat zy ongelykelyk veel aandoenlyker in eene preek twee drie konden afhandelen. Maar als de gemeente er by zit te rekken en te gapen, te knikkebollen en te dudden, daaraan storen zy zich niet.

Tewis.

Zy zullen denken, onder een staand zeil is het gemakkeelyk boomen; het komt er zoo naauw niet op aan.

Jansen.

Het is een handtast, om, des zaturdags avonds of des zondags morgens, eene oude preek eens even door te bladeren, en dezelve daarna der gemeente voor te lezen. Met een uur anderhalf is de roef

afgeloopen, de les opgezegd, en het Amen van den zegen; het meest geliefkoosde van alle Amens, weergalmt door de kerk.

Tewis.

Zoo verdienen zy hun geld al gemakkelijk, en zy kunnen eene ronde week tuinieren, uitgaan en straatslijpen zoo als zy verkiezen. Wy moeten, met ons drieën, er al meer om wroeten en slooven; dat verschilt wat.

Gilles.

Dat is dunkt my meer toeigenen dan verdienen. Ik vrees, wanneer zulke kwanten, na gedanen arbeid, eens worden opgeroepen, om, zoo zy veronderstellen, eene groote daghuur te ontfangen, dat het hun dan geweldig ontschieten zal. Die in de tijd van zaaien slaapt, mag by het inoogsten der vruchten wel in de veren blijven.

Jansen.

De voorrang, dien de Geestelijken, zoo men ze noemt, zich aanmatigen, geldt hier boven, by de hoogste vierschaar geen' halve Cent. Als het zoo ver komt, dat menig Professor voor een A B jongen, en menig Domine voor eenen hondenslager achter uit moet staan, dan zullen velen met een' enkelen

penning worden afgezouten, terwijl zy een stokmannetje op rekening hadden; en gelukkig nog die denzelfven mogen beuren. Het is althans zonde en schande, de aandacht der gemeente, met oude preken en hetzelfde gedreun in slaap te wiegen, in plaats, van door iets nieuws en iets anders die op te schranderen, en van hunne opgeklaarde inzichten en grondiger wareld en menschenkennis, als vruchten van jaren en ondervinding, een verstandig, en weldadig gebruik te maken. Is dat geen verachten van de duurste plichten: geen verroekeloozen van de hoogste belangen; geen verscheuren van de heiligste banden; geen op't spel zetten van het beste goed? Waar zal dat heen?

Het einde zal den last dragen; maar het is me, als of my koud water langs den rug gegoten wordt, als ik er aan denk, hoe de ongelukkigen, die, door hunne schuld achter uit moeten staan, hen eens by den Rechter hier boven, zullen aanklagen in stede dat gelukzaligen hun de hand toereiken en hen voor hunne leiding naar den Hemel dank betuigen.

Is dit nu zoo met het preken, niet veel beter gaat het met het catechiseren, huis bezoeken, en andere verplichtingen, waartoe zy geroepen zijn.

Een groot vierendeel jaars vragen laten opzeggen in den winter, en dan met een twintig, dertig, ja veertig leerlingen te gelijk, een maal in de week, en wel een uur achter een; ik vraag, wat licht het Bijbelsch en Godsdienstig onderwijs, hetwelk dikwijls ook nog met tegenzin wordt medegedeeld,

ontsteken zal? Dat is een nachtlamp, die flauw brandt en spoedig uitgaat, gelijk. Wat komt er met vele Domine's van het huis' bezoeken, dat, om vele redenen, zoo bijzonder is aan te prijzen, en dikwijls veel meer af doet dan eene menigte afgesletene preken. Eenigen doen er niets aan; anderen zoo goed als niets, en velen, die het nog aan den gang houden, komen hier en daar zoo wat te hooi en te gras, omdat zy het geheel en al niet durven nalaten.

Dat zulken met een rond gat op den stoel zitten, en maar uitvluchten zoeken, hoe zy het spoedigst er zoo wat met fatsoen uit komen en den dans ontspringen zullen, vooral by OEBELE BIESJAGER en zijns gelijken, behoef ik u lieden niet te zeggen.

Daar men hen zacht plaatst, zoo als op een' stoel met een kussen en hen op een glas wijn onthaalt, daar zijn zy zoo haastig niet.

TEWIS.

Waar men om het andere woord speelt van, mijn heer! daar zijn zy nog het liefst van allen. Dan vergeten zy dat ze Discipelen van eenen Meester zijn, die de eerste predikers van zijne leer het voetwaschen leerde, en hun hiermede beduidde, dat voor de nederigheid alleen de toegang tot het hart der menschen open staat. Maar zoo ver zijn zy van die les afgeweken, zoo warsch van die goeden eenvoudigheid geworden, dat de wind waarmede men hun-

nen hoogmoed opblaast hun veel aangener is, dan de wijn, dien men hun inschenkt. De Pastoren zijn doorgaans vervloekt hooghartig en trotsch.

JANSEN.

My dunkt die trotschheid zou alleen genoeg zijn, om elk afkeerig van hen te maken. Het moeten al onnoozele zielen zijn, die Domine's omtrent als hoogere wezens naderen, daar deze veel al uit de hoogte op anderen nederzien, ja ze niet zelden scheets en dwars behandelen durven.

GILLES.

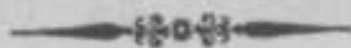
Ja, hoe hoog ik ook by hun ambt opzie, hun trotsch aanmatigen staat my geweldig tegen de borst. Onze Domine hinkt ook al vry wat aan dat voeteuvel. Sedert de nieuwe Advocaat hier gewoond heeft, is het bijzonder met hem veranderd. Daar moet ik u een klein grapje van verhalen. Voorleden Zondag, tusschen kerktijd, kwam zijn' meid by ons, om my en mijn' vrouw te noodigen, en raad eens wat die zei? » Het compliment van mijnheer en jufvrouw, » zei ze, » en mijnheer en » jufvrouw laten meester en de vrouw van avond vragen te koffijdrinken. » Ik hield my, alsof ik haar niet kende, en vroeg: » Wie is uw heer en » jufvrouw, maagdeken? » Wel, nu lijkt het » wal noch kant, » zeide zy, kent gy Domine's.

» meid dan niet langer meester? Uw gezicht wordt
 » veel erger zou ik zeggen.” » Ben jy het Sm-
 » BEL,” liet ik er op volgen, » nu het gaat al
 » met mijn gezicht, gelijk de lijndraaijer; al zoet-
 » jes achteruit; maar mijn misverstand komt te-
 » genwoordig niet voort, omdat het my voor de
 » oogen schemert, maar omdat my een vreemd ge-
 » luid in de ooren suist, meisjes! Domine is mijn-
 » heer en pastoorsche jufvrouw geworden, dat ver-
 » bijsterde my moet je denken. Heb je die kom-
 » plimenten van je zelv’, of moet je de tong te-
 » gen wil en dank, naar zulke grootsche namen
 » buigen?” Zij lachte, en zeide: » Nu wat zal
 » ik er veel van zeggen; ik versnap me nog wel
 » eens even meester!” Domine! Domine! dacht ik:
 Om een heer te worden naar de wareld, word je
 een slaaf van je hoogmoedig hart: dat gaat gewel-
 dig achteruit, vriend!

JANSEN.

Hun hoogmoed komt overal door kijken. Hier
 schiet my een versje te binnen, dat een vriend van
 my gemaakt heeft, en dat de Domine’s om hun-
 ne trotschheid, onzacht hekelt. Er staat boven:

DOMINE’S EUVEL.

Waar is 't hart van hoogmoed vol,
 En van zelfswaan opgeblazen?
 Waar verheft by luttel wol
 Zich 't onstuimigst markttoonrazen?

Waar is 't meest vertier in kool ?
 Waar schrijft m' onder aan de zool ?
 Les en voorschrift , tot in tittelen ,
 Waar men andren mee verblindt ? —
 Vrienden ! waar men Doornne 's vindt ,
 En hun eersucht weet te kittelen.

Door het kleinst en nietigst ruit ,
 Dat den grond 'verraadt van binnen ,
 Kijkt hun trots , hun hoogmoed uit ,
 Met naar eer ontvlamde zinnen ;
 Hoogmoed ademt uit hun long ;
 Hoogmoed predikt door hun tong ;
 Hoogmoed stuurt hun hand by 't schrijven ;
 Hoogmoed praat in hun gewaad ;
 Hoogmoed leidt hun voet op straat :
 Hoogmoed is hun veer van 't drijven.

Ziet ze als in de straten gaan ,
 Zich met Grietmans staatsie tooijen ;
 Ziet ze , als op den kansel staan ,
 Bef verschikken mantel plooijen.
 Schoon hun preek den zwier verdoemt ,
 Komt hun eigen , onverbloemd ,
 Uit in kwastig op te strijken ,
 En , in houding en manier ,
 Voor geen fransch jong heertje in zwier
 Of komediant te wijken.

Ziet hunn' vrouwen , met een vlag
 Aan den hoed , door zwang bewogen ,
 Door de kerk gaan , met een slag
 In den rug , als leer gebogen ;

Ziet ze zwierig , hier en daar
 Zelfs met vlechten in het haar ,
 Onder lok en gaas omwaaijen ,
 Met een beugel in de hand ;
 Als de pronksters van het land
 Op heur trotsche hielen draaijen.

Welke zotten spelen meer ,
 Door den hoogmoed steeds aan 't zwellen ,
 Dan de Doomne 's van : mijnheer !
 Als ze elkander iets vertellen ?
 Schrijven ze onderling een' brief ,
 Hoogmoed maakt hen eere dief ,
 Door met titel glans te pronken ,
 Die , al is 't slechts kinderspel ,
 Minder dan een rinkelbel ,
 Aan doctoren is geschonken.

Waartoe al die ophef toch ?
 Waartoe dat postuur , dat draaijen ,
 Al die staatsie , dat gepoch ,
 En dat luidkeels koning kraaijen ? —
 Om , uit zucht naar roem en staat ,
 't Volk , dat zich misleiden laat ,
 En hen aanhangt , te verblinden ,
 En by 't dom gepeupel , dat
 Kwik op zilverwaarde schat ,
 Hunne reekning thuis te vinden.

Tewis.

Die dat vers heeft gemaakt , is den Domine's ook

niet veel genadiger dan ik, zou ik zeggen; hy heeft de snaar goed met hars gestroken.

JANSEN.

Hoe wel de toon wat hard in de ooren klinkt, volgt daaruit nog niet, dat bitterheid jegens de Domine's denzelven heeft aangeslagen. Ondeugden, zoo als huichelary en hoogmoed kunnen niet te sterk doorgehaald worden, vooral in Godsdienstleeraars en zedepredikers, die anderen daarvoor waarschuwen, en op het zondige daarvan opmerkzaam moeten maken.

Tewis.

Zoo ver mijne ondervinding reikt, zou ik zeggen, dat men de Domine's by de Mennisten niet met onze Gereformeerde over eene kam moet scheren; my dunkt, die maken veel meer werk van hun preken en zijn, in 't algemeen, minder op aanmatigen uit en gemeenzamer in den omgang.

JANSEN.

En, moogt gy er wel bijvoegen, over het geheel, vry wat beter uit de kluiten gewassen.

GILLES.

Het ontbreekt onder ons ook niet aan Domine's

dat karels zijn met koppen, en die hun ambt tot eere verstreken; wy moeten ons zelven zoo laag niet leggen; de mennisten zouden er, in hunne vuist om lagchen.

JANSEN.

Ik ontken niet, dat vele Gereformeerde Domine's met het volste recht, aanspraak op onze hoogachting maken, geen haar minder dan de knapsten onder de Mennisten; ook ga ik in het minst niet van het beginsel uit, om iemand laag te leggen; konde ik alle Domine's wegens hunne talenten, en het woe-keren daarmede uit grond van mijn hart, hoogschatten, er was wellicht geen blijder dan ik.

TEWIS.

Daar zijn velen, die de Domine's overal uitmaken, als of zy geen turf hoog zijn, en hen evenwel honing om den mond strijken, wanneer zy by hen komen; dat gelijkt veel naar Judas kussen, waar de hel mee zoent. Neen, als men iets tegen iemand heeft, moet men er geen doekjes omwinden, maar zeggen waar het op staat. Zulk eene pil moge somtijds wat bitter zijn te slikken, zy drijft de onreinheid uit en maakt de kwaal beter.

My dacht, wanneer van alles, wat wy thans verhandeld hebben, eens een boekje gemaakt wierd, dat kon, hier en daar, nog wel eens een' slapenden

hond wakker maken. Gy hebt een stalen geheugen, JANSEN! Gy moest de pen eens opvatten, en brengen het op papier. De drukpersen sloven zich zoodanig af, dat het op eenige zweetdruppelen niet aan komt.

GILLES.

Dan wildet gy het laten drukken, begrijp ik; ik niet: zulk een boekje zou vry wat opzien baren en verdeeldheid zaaijen; ik zou ten minste mijn naam, als schrijver, voor geen nog zoo veel op het titelblad willen plaatsen.

TEWIS.

Ik wel; maar die my kennen, zouden zeggen: Wij hebben van TEWIS wel eens stevige woorden gehoord, maar geen Grieksch; hy pronkt met vreemde veren: hy vaart op de hooghartigheid van de Predikanten uit, en is zelf geen haar beter.

JANSEN.

Wy hebben geen enkelen Domine, by den naam, genoemd, geene toespelingen gemaakt, die licht zijn thuis te brengen, en dus zijn wy niemand te na geweest. Die er vuil uit zoeken mogt, zou zich zelven schuldig maken, en wie zich ergert aan de waarheid, alleen omdat deze hem in een hatelijk

licht plaatst, struikelt over een steen, dien hy zich zelve in den weg gelegd heeft. Ik zou derhalve mijn naam er zeer wel voor hebben durven plaatsen; maar ik zoude het verstandiger achten, denzelven weg te laten, vooral, dewijl men, in het beoordeelen der boeken, veelal meer ziet op den naam en den rang van den schrijver dan op zijn werk.

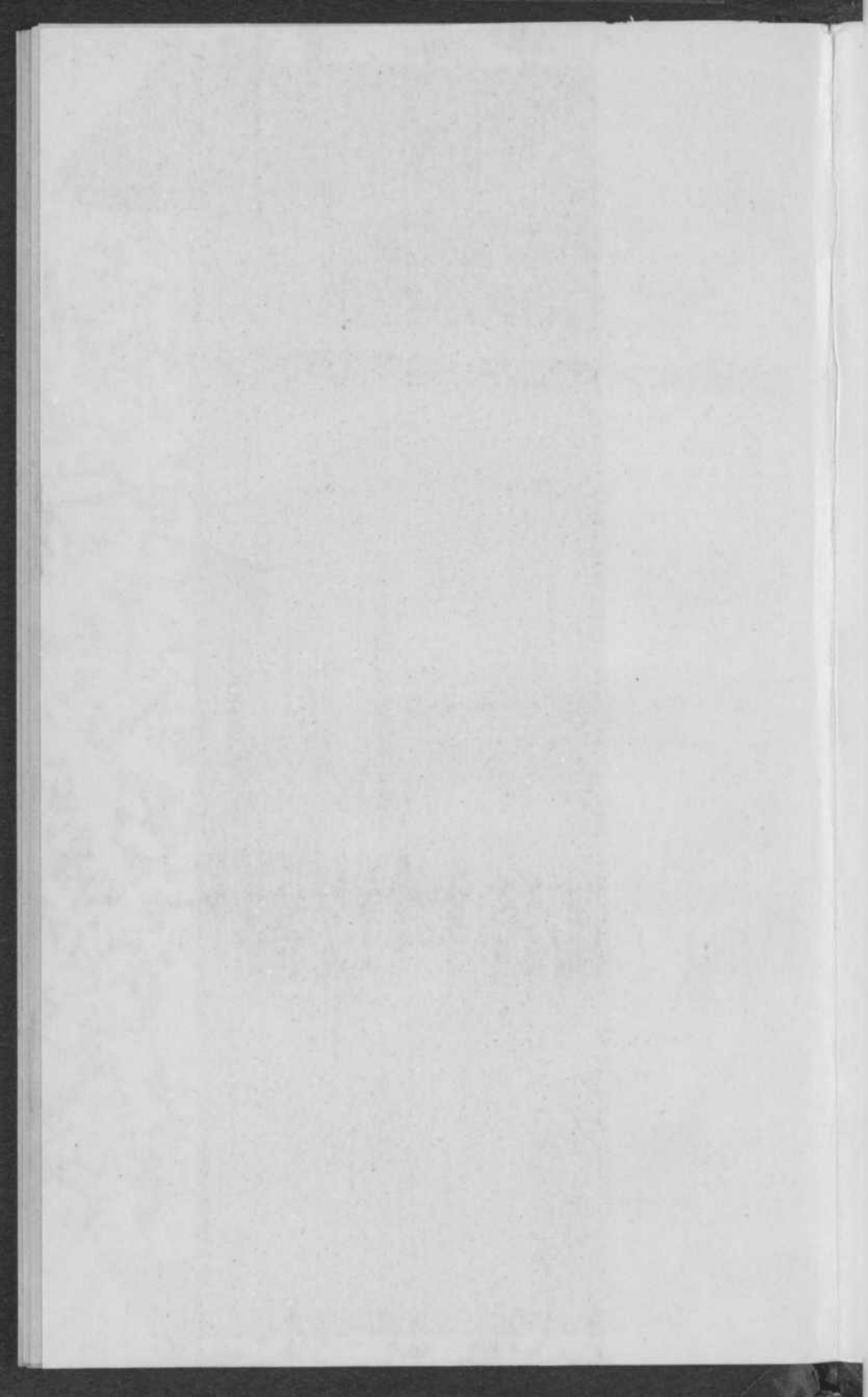
Ik zal de voornaamste punten van onzen Domine's tekst opschrijven, om ze, naderhand, verder uit te breiden en voor de pers gereed te maken. Beraden wy ons zoo, dan kunnen wy ze altoos laten drukken.

Hiermede knoopten zy een ander gesprek aan en de Domine's kregen rust. Of zy, dienzelfden avond, ook nog andere wrijfpalen van de algemeene rosjeukte, zoo als Doctoren, Meesters, Notarissen, Ontvangers en Commiesen een' beurt gegeven hebben, weet ik niet: maar het zou my niet verwonderen, daar zy zoo deftig aan den gang waren, en, zoo het my voorkomt, er wel wat lust aan hadden.

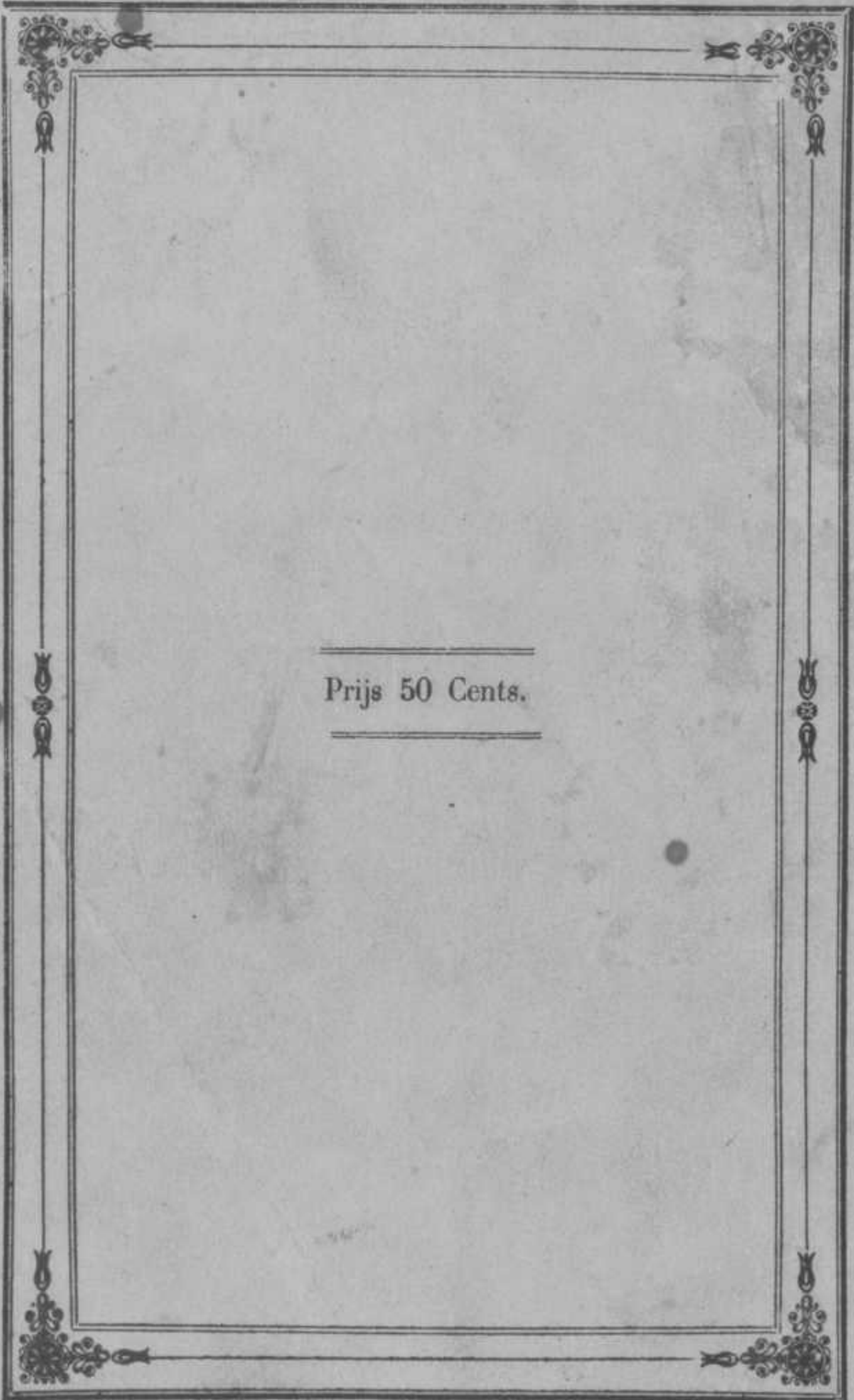
Voldoet dit avondgesprek wel, en hoor ik weer iets van dien aard van hen, ik zal my gaarne met het vertolken in het Friesch belasten. Stilstaande wateren bederven, en hevige winden zuiveren den dampkring.

402-2393.

Prijs 50 Cents.